

[Hans Hansen (Rørby).]

meninger, som det også fremgår allerede af de taler, der er holdt i dag. Det kan uden videre fastslås, at retsværnet udadtil og indadtil er den første og vigtigste opgave for en demokratisk stat, hvor de personlige frihedsgoder er fremherskende og et fundamentalt led i forfatningen. Det virker imidlertid underligt selvmodsigende, synes jeg, at man, når man gennemfører ordningen af et retsværn, begynder med at krænke den personlige frihed ved en tvungen værnepligt, som også findes i forfatningen, nemlig i grundlovens § 88, ganske vist i en uklarer affattelse, idet der ikke står noget som helst om, hvorvidt denne værnepligt skal være lønnet eller ulønnet. Der ville være grund til at få dette spørgsmål afklaret i forfatningskommissionen, og det får jo forresten nu en stærkere befordring ved de forelagte grønlandske love, som forudsætter, at der sker en ændring i forfatningen. Spørgsmålet om den tvungne værnepligts afskaffelse har før været på dagsordenen i dette høje ting, sidst og måske stærkest, da den tidligere socialdemokratiske forsvarsminister, afdøde L. Rasmussen i 30'erne forelagde forslag om omordning af hær og flåde. Det blev ikke gennemført dengang, men det vil sikkert komme til behandling og drøftelse igen, når dette lovforslags rammer skal udfyldes.

På det militære område er der måske sket en stærkere teknisk udvikling end på noget andet område i de senere år, og det kan vist siges, at til at betjene alle disse tekniske finesser kræves der en teknisk uddannet funktionær. Det gælder alle disse fine apparater, der findes indenfor antiluftskytset, luftvåbnet o. s. v. Jeg vil gerne her fremhæve, at hverken en uddannelse på 6, 10 eller 14 måneder vil give den almindelige værnepligtige mulighed for at lære at betjene alle disse apparater, og selvom det kan læres, må man huske, at udviklingen, opfindelserne og opdagelserne, går så hurtigt frem, at en soldat, der måske kan have lært noget, vil kunne komme til at stå med en uddannelse, der er håbløst forældet, hvis han indkaldes påny. Derfor tror jeg, værnepligten bør afskaffes og en ordning med frivilligt mandskab, der oplæres gennem en kortere uddannelse, træde i stedet, men samtidig bør der være en teknisk uddannet stab til at betjene alle disse fine mekanismer. Jeg tror, det bliver en nødvendig konsekvens af udviklingen, at vi omordner vort militære beredskab, får kortere uddannelsesstid med frivilligt mandskab og langtidstidfunktionærer. Jeg synes ikke, man kan videreføre et system,

der skaber et retsværn, som begynder med at krænke den personlige frihed ved at indkalde enkelte mennesker og pålægge dem pligter, der må være hele samfundets i lige så høj grad som deres, man indkalder. Det er en ting; vi naturligvis kommer tilbage til ved behandlingen af de love, som skal udfylde de rammer, der her skabes; afskaffelsen af værnepligten mener jeg også er et vigtigt moralsk skridt, der må tages på vejen til at skabe et retsværn. Når betænkning nr. 2 fra forsvarskommissionen foreligger, vil jeg tro, vi kommer til at tale om dette, der har den største principielle betydning. Der kan i og for sig ikke opstå store divergenser vedrørende en ordning af selve rammerne for forsvaret, men det andet, jeg har nævnt, har stor betydning, og det vil vi komme tilbage til.

En teknisk rammeordning som den her foreliggende vil vi fra vor side gå med til en saglig forhandling om i det udvalg, der formentlig nedsættes, men vi synes, der er adskillige kompetence spørgsmål der må klares, og jeg vil tro, de må klares, før lovforslaget kan få vor støtte.

Thorkil Kristensen: Når jeg har ønsket at tage ordet i denne debat, er det for at gøre nogle bemærkninger om spørgsmålet enhedskommando, hvortil der jo er taget stilling i det foreliggende lovforslag. Det forekommer mig, at den måde, hvorpå dette spørgsmål er behandlet såvel af forsvarskommissionen som af den højtærede forsvarsminister, er i høj grad utilstrækkelig. Der er indhentet en erklæring om spørgsmålet fra generalkommandoen og en anden erklæring fra søværnskommandoen, og disse to erklæring er gengivet i kommissionens betænkning. Der er derimod ikke indhentet nogen tilsvarende erklæring fra de styrker, som skal udgøre det kommende luftvåben. Ganske vist har vi ikke noget samlet luftvåben i øjeblikket, men vi har hærens flyvertropper, og vi har et tilsvarende luftværnsorgan indenfor flåden, og det vil være rimeligt, når vi nu skal have et samlet luftvåben, der skal være ligestillet med hæren og flåden, da at indhente udtalelser af tilsvarende karakter fra de luftværns-sagkyndige som dem, man har indhentet fra hærens og flådens sagkyndige.

Dertil kommer, at da de to erklæring, man fik, gik mod hinanden, idet hæren går ind for en enhedskommando, medens flåden går imod, har den højtærede forsvarsminister anmodet de to forsvarsorganer om at optage en forhandling om spørgsmålet. Dette har de gjort med det resultat, at der